

שם הוי"ו

ויקרא אל משה א.א

ס"ז

במדרש (ויקרא רבה פרשה א) דרשו חז"ל: משל למלך שצווה לעבדו: בנה לי ארמון נאה!

בנה העבד ארמון מפואר, ועל כל דבר ודבר שהיה בונה, היה כותב את שמו של המלך, על הכתלים היה מוטבע שמו של המלך וכן על העמודים היה חקוק שמו של המלך וכך על הגדרות ועל הדלתות.

כאשר הושלם הארמון, נכנס המלך לתוכו וראה שעל כל דבר ודבר שבו כתוב עליו שמו!

התפעל המלך מאד ואמר: את כל הכבוד הזה עשה לי עבדי הנאמן, ואני אשכון בפנים בתוך הארמון והוא יעמוד מבחוץ? קראו לו שייכנס לפני ולפנים!

כך גם בשעה שאמר לו הקב"ה למשה: "עשה לי משכן" על כל דבר ודבר שהיה עושה, היה כותב עליו "כאשר צוה ה' את משה", אמר הקב"ה: כל הכבוד הזה עשה לי משה ואני מבפנים והוא מבחוץ? קראו לו שייכנס לפני ולפנים! לכן נאמר: "ויקרא אל משה".

① ויקרא אל משה

② ב"ה ויקרא

ובעבור זה אנו מברכים רך הגמול לשמנה, שיתיו ידיו ולבו לאל אמונה,

דהיינו התאחדות המחשבה עם המעשה, הלב והיד שניהם יהיו מקודשים לשמים, דהא בלא הא לא סגי אמנם גברו חסדי ה' עלינו

שלפעמים יחשוב איש ישראל מחשבה טובה אך לא יכול להוציאה לפעולת אדם, ולפעמים להיפוך עושה מעשה טוב אך בלי כוונה, והנה כל אחת לבדה כשהיא לעצמה אינה כלום, בכל זאת לא יקופח שכר מעשה הטוב וגם מחשבתו הרצויה, כי הקב"ה מזווג זווגים ובטובו הגדול יצרף השני"ת מחשבה טובה של היום למעשה טוב שעשה בזמן אחר, נמצא גוף ונשמה כאחד יחדיו יתלכדו והיו דבר שלם, והוא חסד גדול לפני משורת הדין, כי כל אחד לעצמו לא

היה כדאי. אמנם בעבירה אוקמה הקב"ה אדינא כל שלא התאחדו בה הלב והיד לפעול כאחד לא יחשוב ה' לו און, אם היום חטא ביד אך בלא לב וליומא אחרת בלב אבל לא ביד לא יצרף הקב"ה מחשבה רעה למעשה וממילא שניהם פגומים ובלתי שלמים. וזה שאמרו חז"ל לא הביט און ביעקב אין הקב"ה מסתכל בעבירות שבידם דייקא, עבירות שנעשו ביד לחוד בלא לב אין הקב"ה מסתכל בהם לא כן במצות שבידם, כי אף שרק בידם ובלא לב נעשו ואינן דבר שלם בכל זאת הקב"ה יצניען בגנותן אולי יזמנן להם זיווג, מחשבה טובה, ויצורפו להיות אחד דבר שלם וקומה שלמה, בהצטרף הלב עם היד.

ב"ה ויקרא — ולברית מילה.

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר. וברש"י ז"ל צא ואמור להם דברי כבושין בשבילכם הוא נדבר עמי עיי"ש. ואנחנו לא ידענו מה דברי כבושין יש בזה, אדרבה הלא מרוממם ומשבתם בזה באמרו שכל גדולתו תלויה בהם. וגם צריך להבין מה ענינו

לכאן. ונראה לעניות דעתי כי הוא הקדמה נחוצה לפרשת העולה. ואגב אקדים לפרש מדרש חז"ל הובא בילקוט בלק: לא הביט און ביעקב אין הקב"ה מסתכל בעבירות שבידם אלא במצות שבידם. וצריך ביאור הלא כבר כתוב אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד וכי משוא פנים יש לפניו שיעלים עין מעבירות ישראל. אמנם נראה לי על פי שאמרו חז"ל מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה (קידושין מ), וגם בזה יפלא שלפי המובן הפשוט היה לו לומר מחשבה רעה אינה כמעשה ולהיפוך מחשבה טובה הוי כמעשה אבל הלשון מצרפה אין לו שחר לכאורה.

נאולם נראה ודאי כל מעשה אשר יעשה האדם הן טובה או רעה חלילה, כל שעשאה בלי כוונה הוא דבר בלתי שלם, גוף בלא נשמה, ומן הדין שלא יחשבה ה' לא לזכות אם הוא מעשה טוב ולא לחוב אם הרע לעשות, וכן להיפוך מחשבה טובה או רעה כל שלא באו לידי מעשה גם כן אינו כלום כי היא נשמה בלא גוף, וכיון שהאדם מורכב מגוף ונשמה היה מהראוי שלא להסתכל כלל רק בהפעולות היוצאות מבין שני חלקי תיבו דהיינו מחשבה ומעשה, דהא בלא הא אינו דבר שלם.

①

④ י"ב פ"ג

"יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות"

ויקרא אל משה (א, א)

אמר רבי אסי: מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים ואין מתחילין כבראשיתו אלא שחתינוקות פהורין הקרבנות פהורין, יבואו פהורין ויתעסקו בטהורים (ויקרא רבה פ"ג, א)

תחילת חינוכו של קטן - טהרות!

הנה אם היינו שואלים אדם בעל שכל ישר, ובעל הבנה בדרכי לימוד וחינוך ילדים: לתועלת התלמידים הצעירים, מהיכן כדאי להתחיל עמם בלימוד החומש? היה אומר להתחיל בפרשת לך לך, שילמדו איך אברהם שמע בקול ה', ואיך שרה בכתה והתפללה עד שסוף סוף חבקה בן.

לכאורה מה טעם יש להתחיל בספר ויקרא בענין הקרבנות ולהסביר לילדים על שחיטת הבהמה, קבלת דמה במזרק וזריקת הדם על גבי המזבח, זאת כאשר גם הרב אינו יודע את הענין על בוריו מדוע באמת זורקים את הדם על המזבח וכו', והרי כשמלמדים ילד, העיקר הראשון הוא לפתח את כח השכל והתבונה שבו, ולימוד כזה הוא לכאורה ממש ההיפך!

גם ללמד מתחילת ספר בראשית, לעיני בשר הוא דבר משונה מאוד. וכי מה מבין ילד ב"תחו ובהו וחשך על פני תהום, ורוח אלקים מרחפת על פני המים", והדבר פלא והפלא.

רק הבורא מכיר את פעולת הנשמה

אלא, משל למה הדבר דומה? לאדם שקנה מכונית חדשה ומבריקה. ברוב שמחה הוא נכנס ונוסע להנאתו, והנה לפתע המכונית נעצרת. הוא רץ למוכר ומתלונן: "המכונית איננה נוסעת". שואל אותו המוכר: "האם מילאת דלק"? תמה הקונה: "מה זה דלק"? אומר לו המוכר: "לא משנה עכשיו מה זה, לך לתחנת דלק, זמלא את המיכל ותוכל לנסוע".

הקונה עושה כפי מה שאמר לו המוכר ורץ לקנות מיכל דלק. הוא מריח את הנחל העכור, ואומר: לא די שהמכונית אינה נוסעת, אלא גם אכניס בה את המים הסרוחים הללו לקלקלה לגמרי?! בשום אופן לא אכניס כאלו מים לתוך המכונית החדשה שיש עוד תקוה שהיא תיסע!

התשובה לאדם זה היא: האם אתה עשית את המכונית, האם בנית את המנוע, האם אתה יודע כיצד הוא פועל? יש מי שעשה את המכונית, והוא מסתמא חכם בענייני מכוניות יותר ממך - והראיה: שהוא עשה מכונית ולא אתה. הוא מבין בעומק נסתרות המכונית, והוא אומר שרק הנוזל הזה עם הריח המוזר יגרום למכונית לנסוע, ובלעדי לא תזוז לעולם. אם אתה מאמינו - מוטב, ואם לאו - אין לך תקוה!

וכן ממש לענייננו. המחנך הדגול עם הסברות הטובות ביותר, סוף סוף לא הוא עשה את נפש הילד ואף אינו יודע מה יש בה. אין מי שמבין את עומק נשמת האדם אלא הבורא שעשאה בלבד, והוא ית' ברא אותנו בתכונות מסוימות, נשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי", ואמרו חז"ל: "מאן דנפח מדליה נפח", היינו שהנשמה נבראה מלפני ולפנים של הקדושה, וכך טבעה - קדושה וטהרה, והדבר היחידי שמועיל להפעיל אותה כהלכה, הוא רק תורה - ובמיוחד ענייני טהרות, "יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות". בלעדי זה לא תשיג הנשמה את יעודה לעולם.

③

ולם כל זה נאמר בסתם בני אדם, אבל הגדולים וקדושים בעם שעליהם נאמר תהלים ג, ו) וסביביו נשערה מאד, מהם יבוקש זהיד והלב שניהם יהיו קדושים בתכלית וקדושה, כי אצלם לגודל קדושתם אפילו הרהור זלב בעלמא צריך תיקון וכל שאינו כתיקונו הוא פוגם חלילה. ועיין בפרשת מטות כתיב עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידיו ולא נפקד ממנו איש ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא וכר כל כלי מעשה, ובפרשי"י ז"ל שם לכפר על נפשותינו אמרו אלו מידי עבירה יצאנו אפשר מידי הרהור לא יצאנו, כי צדיקים וטובים כמותם שעליהם נאמר (סיה"ש ג, ו) שניך כעדר הרחלים וכר ושכולה אין בהם, בהם מחשבה רעה פוגמת חלילה כמעשה גמור וצריכים כפרה ותיקון גם על הרהור עבירה, ודברי רש"י ז"ל מבוארים באי היטב בדבריהם, עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידיו ולא נפקד ממנו איש, פירוש אחרי שחפשו ומשגשו במעשינו מצאנו כי לא נפקד ממנו איש שלם דהיינו מי שחטא בגוף ובנפש יחד חלילה, אך מכל מקום הבאנו קרבן לכפר על נפשותינו, כי אולי בנפש בהרהור בעלמא חטאנו, ואמרו כל כלי מעשה, כי הכלי דהיינו המחשבה בעלמא מלשון (ישעיה לב, ז) וכלי כליו רעים, גם כן מעשה תחשב.

והנה אמרו חז"ל (ויק"ר ג) שהעולה באה לכפר על הרהורי הלב ועתה אולי יאמר ישראל בענותנותו כי לקטנותו ופחיתות ערכו לא יחשוב לו ה' עון אם חטא במחשבה בעלמא, על כן בטרם יבא משה לאמר להם פרשת עולה צוה ה' להודיע לישראל גורל ערכם ורוממותם בשבילכם הוא נדבר ע"י, והן הן דברים כבושים, שידעו כי סביביו נשערה מאד ויתנו לב לתקן גם מחשבה קלה כמות שהיא.

②

טיפול בשורש הבעיה

הרמב"ם ב'שמונה פרקים' כתב, שצריך ללמוד רפואת הנפש משל מרפואת הגוף. והנה אדם שיש לו פצע עם מוגלה ביד, הולך לרופא ומבקש משחה למרוח על הפצע, אומר לו הרופא: לא תועיל שום משחה, יש לך חיידק בתוך הגוף ועליך לבלוע כדור אנטיביוטיקה!

החולה תמה: איך מועילה בליעת כדור לרפא את עור היד?

אך הרופא שמכיר את מבנה הגוף ויודע כיצד לרפאותו, מסביר לו בטוב טעם: "הבעיה אינה בעור, זהו רק סימן היכר לבעיה שורשית. הבעיה היא שבדם ישנו רעל או חיידק הגורם לפריחה. אם נטפל בפריחה רק במשחה, יתכן אמנם שהיא תעבור, אך אח"כ תופיע שוב במקום אחר. אם נפתור את הבעיה מהשורש, יחזור העור להיות חלק כשל תינוק".

וכך הם התורה והמצוות, האדם נברא עיר פרא, ויושבים על מדוכה זו כל חכמי עולם, איך מחנכים את האדם למידות טובות. אומרים חכמי התורה: ילמד תורה ויעשה מצוות. ותמוה, איך הסיפור של בריאת שמים וארץ ילמד את האדם לא לגזול ולא לכעוס, ואיך הסיפור על מכירת יוסף ירפא את הקנאה, איך השופר ירפא את הכעס והמצצה תיישר את השכל.

אך הכלל הוא - יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות, התרופה של תורה נכנסת ישר לתוך הדם - לתוך הנשמה פנימה, ומרפאה מבפנים.

ילד שאינו יכול לשבת במקום אחד במנוחה, הוא קופץ ממקום למקום ומציק לסובבים אותו. ישנו פתרון פשוט - נקשור אותו לכסא... אלא מה, הוא יקפוץ יחד עם הכסא? נבריג את הכסא לרצפה... ברור שזה לא הפתרון. הבעיה היא לא בכך שהוא קופץ, אלא בנפש שלו, במערכת העצבים. אם נקשור אותו, הוא אמנם לא יקפוץ - אבל את נפשו לא רפאנו במאומה.

ילד מתחצף להוריו ומוריו. יש מורים שיצעקו עליו: "תשמור על הפה... אל תקפוץ"... ילד שגונב - אפשר לקשור לו את הידים, אבל לא פתרנו במאומה את הבעיה. העלמנו אולי את התופעות החיצוניות, אבל הבעיה עצמה קיימת במלוא חומרתה. בימינו, בעידן הפסיכולוגיה, כאשר מתרבות הגניבות - "פותרים את הבעיה" בהוספת שוטרים... אבל אז נוצרת בעיה חדשה - השוטרים עצמם גונבים... לא נשיג דבר על ידי הוספת שוטרים, כי הבעיה היא בנשמה!

ומהי הנשמה? "נשמה שנתת בי טהורה היא!" אם הנשמה טהורה - היא צריכה תזונה שמתאימה לה - היא צריכה טהרה!

אם יענקל'ה קופץ, יש לו בעיה בנפש, בנשמה. מה עושים? "יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות", תן לו חומש ויקרא, תספר לו על בריאת העולם, תספר לו על יוסף והשבטים.

אולי זה לא מובן ולא הגיוני, אבל הקב"ה שברא את הנשמה - "אתה בראתה, אתה יצרתה", הוא הוא שאומר לנו "יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות".

לימוד התורה משפיע!

לכן ההבדלים בין ילד הלומד ב'חיידר' לילד המתחנך במוסדות חינוך חילוניים בולטים מאוד. הילד שלנו מעודד, מרוסן, לא גונב וכו', ואילו הילד שאינו שומר תורה ומצוות נראה אחרת לגמרי.

50

3

בקהילתנו באופקים, ישנם בלי עין הרע מאות ילדים. ישנם הורים החוששים לרכוש לילדיהם אופניים, מפני שקרוב לודאי שבמוקדם או במאוחר הם ייגנבו על ידי החילונים שבישוב. אבל במשך עשרים שנה שאני מכהן כרב במקום, לא היה אפילו מקרה אחד שבאו והתלוננו על ילד מהקהילה שלנו שגנב אופניים!

המלמד בחיידר לא לימד שאסור לגנוב אופניים, אבל המציאות היא שחלימוד על בריאת שמים וארץ משפיעה על הילדים שלא לגנוב!

בעולם הרחב מרבים לדבר ולהצר על השפעתה הקלוקלת של התקשורת על נפש הנוער. הילדים יושבים שעות ארוכות מול המרקע, צופים במעשי פשע לרוב, והדברים משפיעים עליהם והם מנסים לבצע בעצמם את מה שראו.

לעומת זאת, ילדינו לומדים ב'חדרים' את הסיפור על מכירת יוסף - על יעקב ויאבינו שהיו לו שנים עשר בנים, האחים קנאו ביוסף - בן הזקונים, רצו להרגו, השליכוהו לבור מלא נחשים ועקרבים ולבסוף מכרוהו לישמעאלים.

באופן טבעי, ילד ששומע סיפור כזה כל כך הרבה פעמים, אמור להיות מושפע ממנו. אך מעולם לא שמענו על ילד שחזר מה'חיידר', תפס את אחיו הקטן ומכרו אותו... הילדים יודעים שהאחים היו צדיקים למרות שהם מכרו את יוסף - ואינם מושפעים כלל לרעה!

כי התורה היא טהורה, ויבואו טהורים ויתעסקו בטהרות!

מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם א, ג

פסוק זה ביאר באופן נפלא רבי יוסף חיים, בעל ה"בן איש חי", על פי משל:

בעיר אחת חי רב גדול בתורה. תלמידים רבים היו מצטופפים בבית מדרשו ומבקשים תורה מפיו, והרב לא מנע מהם ובמשך שעות ארוכות הרביץ בהם תורה ודעת.

יום אחד אמר הרב לתלמידיו כי ברצונו לצאת יחד עמם לטייל בשוק. תמהו התלמידים על כך ואף שטחו בפניו את תמיהתם, אולם הרב נותר איתן בדעתו.

כאשר הגיעו אל השוק ראו סבלים שגיבי כח הנושאים משאות כבדים בדרכם לחנויות השוק.

ראו את הסבלים הללו - אמר הרב - מוסר גדול יש ללמוד מהם! הם

נושאים משא כבד עד שקומתם נכפפת מחמתו. אין הם משגיחים בחום או בקור, את עבודתם הם מבצעים. כך הם עמלים כל היום כולו וכך בכל יום.

גם אנו - אמר הרב - אל לנו להתחשב במאמץ, בחום או בקור. אל לנו להתרפות מעמל התורה אף לא רגע אחד ומשום סיבה שהיא! לאחר מכן המשיכו הרב ותלמידיו והגיעו אל בית מסחר. הסוחר היה שקוע ראשו ורובו בספרי חשבונותיו. על השלחן שלפניו היתה מונחת צלחת אוכל, אולם הוא לא נגע בה כלל אלא היה טרוד בחישובים ובמספרים.

אבא - פנה בנו של הסוחר - האוכל כבר קר... מדוע אינך אוכל? מזה שלוש שעות - ענה הסוחר - אני מתייגע למצוא היכן יש טעות בחשבונות החנות כי חסרים לי סך של שני זהובים...

6

7

ויקראם
עם
ע"ה

4

רואים אתם - אמר הרב לתלמידיו - סוחר זה נעשה עבד לממונו. הוא נותר בלא אכילה ובלא שתיה והוא מכופף את ראשו שלוש שעות כדי למצוא טעות של שני זהובים!...

אף אנו - אמר הרב - כאשר אנו מתייגעים בהבנת הסוגיה עלינו לשקוע בכך בכל מאודנו עד שלא נבחין בכלל באוכל או במשקה, ובלבד שיבוא הדבר על הסברו הראוי והנכון! זהו עמל התורה!

המשיכו הרב ותלמידיו והבחינו בקבוצת ילדים המשתובבים במשחקם. היו בהם שקפצו בשלולית מים. היו שהתפלשו בעפר והיו שצחקו ורצו ללא כל סיבה נראית לעין.

האו את הילדים הללו - אמר הרב - עושים הם מה שלבם חפץ ואין להם מתביישים כלל מפני המלעיגים עליהם.

אף אנו - אמר הרב - כאשר אנו עוסקים בתורה ובמצוות כחפצנו, אל לנו להתבייש מפני המלעיגים עלינו!

זהו גם הנמשל - אמר ה"בן איש חי" - נאמר בפסוק: "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן", רמז לשלוש קבוצות הללו: "מן הבהמה" - הסבלים הנושאים משאות כבדים כבהמת משא. "מן הבקר" - הסוחר המבקר ובודק תמיד את ספרי חשבונותיו. "ומן הצאן" - הם הילדים הצעירים העושים מה שלבם חפץ. מכל אלה "תקריבו את קרבנכם" - תלמדו מוסר ותתקרבו לעבודת ה'!

9
per

ואם לא תגיע ידו די שה והביא... שתי תרים או שני בני יונה לה' אחד לחטאת ואחד לעלה (ה, ו)

תמדיים הראשונים מדוע על העני להביא עולה בנוסף על חטאתו, מביא האבן עזרא בשם רב יצחק, לפי שהעני רואה שהשי"ת לא חננו בממון ונאלץ להביא קרבן עוף, אולי עלה על רוחו מחשבה, מדוע עשה ה' ככה, הנה העשיר חוטא כמותו מביא עמו בהמה לחטאת ומתקבל בכבוד, הכהנים שמחים לקראתו, והוא בא בכושטו עם עוף בלבד. לכך צינתה התורה שיביא עולת העוף לכפר על מחשבה זו, שהעולה מכפרת על הרהור הלב.

9
צ"ע
ע"ה
per
אנע"ה

האבן עזרא בעצמו כותב לפי שבחטאת העוף אין למזבח כלום מלבד הדם, שהרי כולה נאכלת לכהנים, לכן מביא עולת העוף כנגד האמורים הקרבים בחטאת בהמה.

|| הג"ר נחום גינצבורג נכנס להג"ר מאיר שמחה מדווינסק בעיר אור שמח ומצאו שרוי בשמחה עילאית, לשאלתו מה אירע, סיפר הגרמ"ש כי עתה נתחדש לו חידוש נפלא, כשנתנמנם קימעא, ראו בחלומו גדולי עולם יושבים בישיבה של מעלה ומדברים שבדור הזה אין תלמידי חכמים היכולים לחדש לאמיתה של תורה. והנה קם הרשב"א ואומר, כי בעיר דווינסק יושב רב אחד ולומד, והוא כיוון אל האמת יותר ממני.

בקשר למה אירע החלום: במסכת חולין (כב, א) דרשו שעולת העוף אינה באה אלא ביום, שואלת הגמ' לשם מה צריך פסוק לכך. הרי למדו מ"כיום צוותו" שעבודת המרכנות רק ביום, על זה תירצה

5

הגמ' סד"א שרק חטאת העוף צריך להיות כיום, אבל עולת העוף לא, לכך צריך לימוד מיוחד לעולת העוף. והרשב"א בתשובה (ח"א סי' רע"ו) נשאל מה הסכרא לחלק בין חטאת העוף לעולת העוף, וכתב שבאמת אין לחלק, וגירסת הגמרא משוכשת, וצריך לגרוס 'כדי נסכה', שבאמת אין דרשה מיוחדת על כך. ואכן הגירסא בדפוסים המצויים היא כפי תיקון הרשב"א.

6

10

והגרמ"ש כתב (אור שמח הל' מע"ש ונטע רבעי פ"ז ה"ג) לפי דברי האבן עזרא הנ"ל, שעולת העוף באה במיוחד במקום האמורים בחטאת בהמה. לפיכך הייתי סבור לומר כי כמו שהקטרוח האמורים כשרה כל הלילה, כמו כן יוכלו להקריב עולת העוף בלילה, לכן צריך לימוד מיוחד שדווקא ביום. ובמילואים (נדפס כאור שמח סוף זמנים) כותב, אח"כ ראיתי בשו"ת הרשב"א וכו', ולפי מה שפירשנו היא גירסא דווקנית, ושמתתי מאד שהנחני ה' בדרך אמת. כנראה רמו כאן על חלומו הנ"ל. (בהקדמה לספור מקור ברוך - עניני קדשים).

11

לא חלפו כמה דקות והנה הציפור הנדירה מתדפקת על חלון הבית

ואם סן העוף (א' י"ה)

רבי עקיבא אייגר היה נוהג לקיים מצוות ביקור חולים אצל כל חולי העיר פוזנא. מספרים שפעם הגיע לביקור אצל חולה שחלה במחלה נדירה, שלא היה לה תרופה, ובדיוק באותו רגע עבר במקום רופאו של המלך.

הדבר נודע לרבי עקיבא, והוא מיהר לשגר שליח מיוחד לרופא זה, ולבקשו שיעלה ויבדוק את החולה. הרופא ניאות, אולם משהגיע וראה שמדובר במחלה שאין לה תרופה, שאל את רע"א מדוע הזעיק אותי, הרי גם הוא יודע שאי אפשר לרפא את מי שחלה במחלה זו?

השיבו הגאון: ואם המלך היה נתקף במחלה זו, וכי גם אז היית אומר שאין תרופה למחלה וממשיך בדרכך? ...

נזכר הרופא ואמר שאכן לפני כמה שנים חלה המלך במחלה, וגם אז אמרתי שאין לה תרופה, אך ציינתי בפני המלך שבעצם קיימת תרופה אחת, אבל אין אפשרות להגיע אליה. המלך התענין בפרטי הדברים, ואמרתי לו שכדי להשיג את התרופה צריך ללכוד ציפור נדירה המצויה במדבר, הרחק-הרחק מעיר המלוכה, ולהאכילו מבשרה, ואז יירפא.

הרופא המשיך לספר לרבי עקיבא אייגר שהמלך שיגר גדודים שלמים של חיילים למדבר ההוא, כדי שילכדו את הציפור. ואכן, לאחר מאמצים מרובים עד מאוד, הצליחו החיילים במשימתם ותפסו את הציפור, הביאוה למלך, שאכל ממנה והתרפא.

ובפנותו אל רבי עקיבא אייגר, אמר הרופא: כל זה כאשר מדובר במלך, אבל כאן במקרה שלנו הרי מדובר בחולה יהודי שהוא אדם פשוט, ומהיכן ישיג את האמצעים ללכידת הציפור?

רופאו של המלך פסק את פסוקו והלך.

רבי עקיבא אייגר מצווה להשאיר את הכנפיים

רבי עקיבא אייגר הצטנף בניית החדר, והתפלל לאלוקיו ויאמר: 'אחה, ה' אלוקי ישראל, הרי הינך מלך מלכי המלכים, ובני ישראל הם בניך, ואם כן ראויים הם להיקרא בני-מלכים, ועכשיו זקוק אחד מהם לציפור הזו. האם לא תשלח לנו אותה? ...'

11

על פי הרשב"א

6

ועבודתו שלא היה צריך לנדוד עד המדבר כדי ללכוד את הציפור הנדירה ההיא.
 הרופא השיב שהוא אינו מאמין לכך. ילא ייתכן. ציפור כזו מצויה רק במדבר והוא
 שנקבתי בשמו, ובוודאי לא בעיר גדולה כמו פוזנא, אאר. ואז שיגר לו רבי עקיבא
 לראיה את כנפי הציפור שהותיר אצלו...
 הרופא התפעל מאוד מכך, ואמר שדבר כזה יכול היה לעשות רק הרב היהודי.
 הדברים נתפרסמו בחוצות העיר, וגדול היה באותה שעה כבודו של הקבי"ה בעיני
 הבריות.

וכפר עליו הכהן ונסלת לו על אהת מכל אשר יעשה לאשמה בה
 (ה:כו)

13
 מה הולך
 ה

נהגו החסידים בבית מדרשו של הצדיק מאפטא וזק"ל דכשסיים הבעל
 קורא את המלים לאשמה בה התחילו לנגן ולרקוד בניגון הידוע
 לא-ל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי דהוא י"ח מהמילים לאשמה
 בה. וסינותם כנראה מיוסד על הא דכתבו התוס' סוף מסכת כתובות דלכן
 הכניסו מאמר עתידין אלני סרק לעשות פירות לסיום המסכתא אף דאין
 לה שייכות להנאמר למעלה הוא בכדי לסיים בכי טוב ולכן הכא ג"כ הלא
 סיום הפרשה לאשמה בה נראית שאינו בכי טוב לכן הוסיפו הנגן של
 לא-ל אשר שבת כדי שיהי בכי טוב. אלא דמ"מ צריך באור דמה היתה
 כוונתם דוקא בר"ח זה והשייכות ליום השבת.

והנראה בזה דהוא לפרש הפסוק דלאחר שכפר עליו הכהן ונרצה לו
 אשמו ונסלת לו דוקא אז כשנעשה נקי מחטא או צריך לחזור
 ולעין כמה שעשה בחטאו ומה גרם זה וכל זמן שהי' מסוכך בחטא לא
 הי' לו אפשרות להתבונן בחטאו אבל לאחר הסליחה או בא הלאשמה
 בה. וזהו כעין מה שאמרו בשם קוצק ושאר החסידים דדוקא כמעריב
 דמרצאי יד"כ מתפללים סלה לנו כי חטאנו כמו כל השנה והלא עיצומו
 של יום, כיפר לנו ולא הי' עוד זמן לעשות חטא ומהו בקשת סלה לנו
 אלא היא הנותנת דדוקא לאחר המחילה של ית"כ עלינו להתבונן בכמה
 מהחטאים שעשינו וכנ"ל. וא"כ דצריך התבוננות על החטאים שעברנו בה
 הני הזמן היותר מסוגל לזה ביום השבת וכשעבד עלינו ימי עבודה של
 ששה ימי המעשה והגענו למנוחת יום השבת אז הזמן היותר טוב לעשות
 חשבון הנפש על מה שנתרחש אתנו עד הנה וזהו כעין מה שתיקן
 הבעש"ט לומר בתפלת ערב שבת מזמור של הודו לה' דהוא מזמור השייך
 לדי הצריכים להודות והיינו משום דכשמגיע לשבת ונח מכל טרדותיו או
 הזמן מוכשר להתבונן כמה צריך להודות לה' שהגיעו לשבת עוד שבת.
 וזהו מה שרמזו חסידיו אפטא דבהגיע יום השבת אפשר להתבונן
 בהלאשמה בה. וזהו באמת ענין שבת זכור שכדרכה שנים וכיחוד בשנה
 לעוברת חל בפרשת ויקרא דלכאורה צריך להבין דלמה תקנו ענין זכירת
 עמלק דוקא בשבת הלא זה חל בימי השבוע כמו בשבת ולמה דוקא תקנו
 להנסיף פרשת זכירת עמלק דוקא ליום השבת. אלא הנאמר בפרשת עמלק
 וזהו בהגיה ד' א-לקיך לך מכל אויבך מסביב והיינו דוקא כשמגיעים
 למנוחה דבעצם המלחמה עם עמלק א"א לשכוח ואין צריך זכירה אלא
 דוקא לאחר שמגיעים לקצת מנוחה או אפשר להתחשב עד היכן צריך
 ליזרר השנאה לעמלק.